



Broj: Ž-BL-01-222/22

Dana: 17.06.2022. godine

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine

Zastupnički/Predstavnički dom

n/r tajnika/sekretara

Hamdije Čemerlića broj 2

Sarajevo

Bozna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primljeno: 30-06-2022			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
09/c	- 02 -	1657	/20

Štovani,

Ombudsmani Bosne i Hercegovine su 2017. godine odlučili da otvore predmet po službenoj dužnosti, u povodu pisanja printanog medija "Dnevni avaz", a glede prava udomitelja da, poput usvojitelja, imaju pravo na plaćeni dopust, na području Federacije BiH. Iz ovih medijskih navoda proistječe da je Vlada Federacije BiH prihvatila inicijativu da posvojitelji dobiju pravo na plaćeni dopust za vrijeme razdoblja prilagodbe djece, bez obzira na uzrast.

Nevladine organizacije ukazivale su na to da udomitelji i usvojitelji imaju ovo pravo samo ako je dijete uzrasta do jedne godine, što je po njima, svakako, diskriminacijskog karaktera u odnosu na stariju djecu, a kojoj je potrebno više vremena za prilagodbu na novu sredinu. Upravo zbog toga tražene su izmjene Zakona o radu Federacije BiH, putem inicijative 26 zastupnika Parlamenta Federacije BiH.

Nevladine organizacije cijene postignuti napredak i datu inicijativu, ali smatraju da i udomiteljima pripada isto pravo na plaćeni dopust, sve u najboljem interesu djece. Vlada Federacije BiH svoj stav obrazlaže time da je razdoblje prilagodbe propisano Obiteljskim zakonom FBiH, ali ne i Zakonom o udomiteljstvu.

O cjelokupnoj problematici upoznata su Povjerenstvo za ljudska prava i slobode pri Domu naroda, Povjerenstvo za zaštitu ljudskih prava i sloboda pri Zastupničkom domu Parlamenta Federacije BiH, kao i Federalno ministarstvo rada i socijalne politike. Ombudsmani su obavijestili pomenuta radna tijela s ciljem da razmotre svaku mogućnost da se zajedničkim zalaganjem i trudom unaprijedi zaštita prava djece na području Federacije BiH, te u svezi tog eventualno izjednače prava udomitelja i posvojitelja. Aktom¹ od 04.07.2017. Federalno ministarstvo obavještava Ombudsmane o svom stavu po ovom pitanju. Naime, prema navodima nadležnog ministarstva, kada su u pitanju posvojitelji, Ministarstvo je mišljenja da bi se predloženim izmjenama Zakona o radu omogućilo

¹ Br. 05-35/16-1779/17

potencijalnim posvojiteljima da se potpuno posvete malodobnom djetetu, ostvare s njim kvalitetnu emotivnu vezu i tako zadovolje potrebe i interese, te mu olakšaju razdoblje prilagodbe. U svezi toga, institut posvojenja i institut udomiteljstva dva su različita instituta i ne mogu se poistovjećivati. Posvojenje je poseban oblik obiteljsko-pravne zaštite djece bez roditelja ili odgovarajućeg roditeljskog staranja, dok je udomiteljstvo oblik zaštite van vlastite obitelji, koji traje dok postoje razlozi za to. Sam smještaj djeteta u drugu obitelj definiran je Zakonom o udomiteljstvu² i Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom³. Oblici udomiteljstva se razlikuju, pa tako žurno udomiteljstvo može trajati najdulje mjesec dana neprekidno, dok povremeno udomiteljstvo može trajati najdulje tri mjeseca. Udomitelji se pripremaju i educiraju i dobivaju propisanu udomiteljsku naknadu i naknadu za izdržavanje udomitelja. Zbog svega navedenog, Federalno ministarstvo je stava da je predmetna inicijativa glede izmjene članka 70. Zakona o radu FBiH osnovana samo u odnosu na posvojitelje.

Aktom⁴ od 25.07.2017. Povjerenstvo za zaštitu ljudskih prava i sloboda Ombudsmanima dostavlja gore navedeno očitovanje Federalnog ministarstva i pritom izražava otvorenost za praćenje realiziranja postupka predloženih zakonskih izmjena.

Ombudsmani prihvataju obrazloženo očitovanje Federalnog ministarstva, ali kako protekom vremena nije došlo do traženih izmjena, aktom od 20.07.2020. pozvano je dato ministarstvo da obavijesti Ombudsmane o eventualnim novim činjenicama i okolnostima glede predmetne inicijative i budućih izmjena i dopuna relevantnih zakona. Aktom⁵ od 28.07.2020. Federalno ministarstvo rada i socijalne politike navodi sljedeće: Vlada Federacije BiH prepoznala je potrebu da se posvojiteljima omogući da se tijekom razdoblja prilagodbe, propisanim Obiteljskim zakonom, posvete djetetu koje posvajaju. Izražena je spremnost da se ovo pitanje riješi i iniciraju izmjene i dopune važećih propisa. Međutim, u konkretnom slučaju potrebno je napraviti određene analize i procjene utjecaja propisa, s obzirom na to da se radi o sustvanom pitanju u mjerodavnosti više institucija. Ako bi se kroz radno-pravno zakonodavstvo i utvrdilo pravo usvojitelja na plaćeno odsustvo za vrijeme čitavog ili dijela razdoblja prilagodbe, ostalo bi sporno pitanje financiranja ovog prava, tj. na čiji teret će padati naknada plaće za vrijeme korištenja dopusta. Kako se radi o pravu koje nužno ne proizilazi iz stanja socijalne potrebe, financiranje bi, eventualno, trebalo biti vezano za izvore u koje (budući) posvojitelji redovito uplaćuju poreze i doprinose. Ako bi se dato pravo i ugradilo u propise iz oblasti socijalne zaštite, ovo ne bi bilo moguće bez konzultacije s županijama. Imajući u vidu sve navedeno, Federalno ministarstvo stava je da je ovo pitanje svrsishodno rješavati putem budućih izmjena i dopuna relevantnih propisa.

Dana 07.09.2020. Ombudsmani podnose Inicijativu za izmjene i dopune Zakona o radu Federacije BiH. U predmetnoj Inicijativi je, pored svega prethodno iznesenog, izložen stav Ombudsmana da je neophodno riješiti ovo pitanje, odnosno, omogućiti posvojiteljima pravo na plaćeni dopust – pravo na naknadu plaće za vrijeme trajanja razdoblja prilagodbe. Ombudsmani se rukovode najboljim interesom djeteta, i postupaju prvenstveno u cilju osiguranja najučinkovitije zaštite prava djeteta. U svezi toga, smatraju da pitanje financiranja ovog prava nije relevantno, a s aspekta zaštite prava

² "Službene novine Federacije BiH", br. 19/17

³ "Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09 i 45/16

⁴ 01/4, 02/4-49-1363/17

⁵ 03-30/11-1779/17 IK

djeteta. Posebice je naglašeno da je posvajanje najpoželjniji i najadekvatniji oblik zaštite djece bez roditelja/odgovarajućeg roditeljskog staranja, jer se tako zasniva srodnički, roditeljski odnos između posvojitelja i posvojenika, koji će u svemu zamijeniti krvno srodstvo. Dana 27.11.2020. Ombudsmani zaprimaju akt koji sadrži očitovanje Vlade Federacije BiH, odnosno Federalnog ministarstva rada i socijalne politike. Iz ovog akta proizilazi sljedeće: Inicijativa Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine trenutno nije prihvatljiva. Obrazloženje ovakvog stava Vlade Federacije BiH sadrži sve što je prethodno istaknuto aktom od 28.07.2020. Imajući u vidu sve izneseno, Ombudsmani su konstatirali da je evidentno da postoji spremnost

nadležnih tijela da se ovo pitanje riješi i zakonski regulira u što skorijem roku. Ipak, ono što ne ide u prilog učinkovitom i žurnom postupanju jeste heterogeni sustav u Bosni i Hercegovini koji je uvjetovao postojanje nekolicine neistovjetnih odredbi na razini entiteta i države, a koje reguliraju istu oblast. Kako je već jasno iz navoda Federalnog ministarstva otežavajuća okolnost je pitanje financiranja ovog prava. Iako Ombudsmani ne zauzimaju isti stav, razumljivo je da je ovo pitanje trenutno još jedna prepreka pri ostvarivanju ovog prava. Ombudsmani izražavaju nadu da će se sve prepreke u skorijem razdoblju uspješno savladati, te da će zaštita i ostvarivanje prava i sloboda djece u svakom slučaju ostati na prvom mjestu. Sukladno s svim navedenim, predmet je zatvoren, a konkretan primjer bio je predstavljen u Godišnjem izvješću o aktivnostima Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine za 2020. godinu.

Dana 24.03.2022. godine Ombudsmani su zaprimili akt Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Zastupničkog/Predstavničkog doma, a kojim se obavještavaju da su zaključkom prihvatili našu inicijativu za izmjene i dopune Zakona o radu Federacije Bosne i Hercegovine, a za realiziranje zaključka zadužena je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.

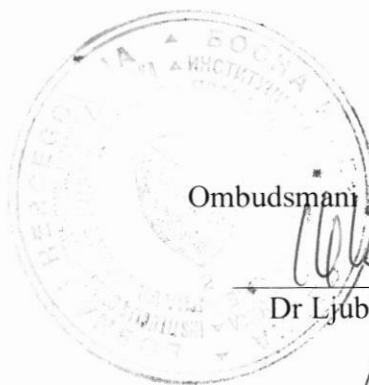
Ombudsmani su odlučili da se ponovno registrira predmet i da se ponovno obratimo Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike kako bi se „pratilo“ realiziranje zaključka Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Nadležno ministarstvo aktom broj:03-30/11-1324/22 AG od 09.05.2022. godine dostavlja informacije da je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine prigodom razmatranja inicijativa upućenih u parlamentarnu proceduru prepoznala potrebu da se usvoljiteljima omogući da se tijekom obveznog „adaptacionog perioda“, koji je propisan Obiteljskim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine u potpunosti posvete malodobnom djetetu koje usvajaju, ostvare sa njim kvalitetnu emotivnu vezu i na taj način zadovolje potrebe i interese malodobnog djeteta, te mu olakšaju privikavanje na obitelj. Shodno navedenom, izražena je spremnost da se riješi pomenuto pitanje, te u navedenom smislu iniciraju izmjene i dopune relevantnih propisa i iste upute u parlamentarnu proceduru. Navode da je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine u međuvremenu razmatrala inicijative koje su se odnosile na navedeno pitanje, na svojoj 222. sjednici održanoj 14. svibnja 2020. godine, te utvrdila Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, a kojim nisu mogla biti obuhvaćena druga pitanja, jer je postojala neodložna potreba za uređivanjem samo određenih instituta u svezi sa organiziranjem rada kod poslodavca usljed stanja nesreće prouzročenog pojavom virusa Covid 19. S tim u svezi, pitanje uvođenja prava usvojitelja na plaćeno odsustvo tijekom „adaptacionog perioda“ trebalo bi se razmatrati putem narednih izmjena i dopuna relevantnih propisa.

Uvažavajući Zaključak Predstavničkog/Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, broj 01-02-1657/20 od 08.12.2021. godine kojim je jasno prihvaćena Inicijativa Ombudsmana i zadužena Vlada Federacije Bosne i Hercegovine za izradu navedenog propisa, Ombudsmani žele upoznati Parlament Federacije Bosne i Hercegovine sa odgovorom nadležnog

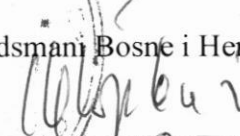
resornog ministarstva, a kopirani primjerak akta broj:03-30/11-1324/22 AG od 09.05.2022. godine u prilogu ovog akta dostavljamo.

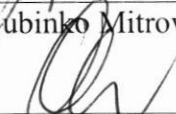
Ombudsmani pozivaju Parlament Federacije Bosne i Hercegovine da razmotre svaku mogućnost da u okviru svoje nadležnosti poduzmu aktivnosti kako bi se pronašlo najbolje rješenje u konkretnom slučaju, a sve u cilju zaštite interesa djece.

S poštovanjem,



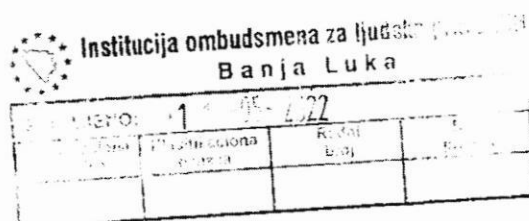
Ombudsmani Bosne i Hercegovine:


Dr Ljubinko Mitrović


Dr Jasminka Džumhur


Nives Jukić

Broj: 03-30/11-1324/22 AG
Sarajevo, 09.05.2022. godine



BOSNA I HERCEGOVINA
INSTITUCIJA OMBUDSMENA ZA
LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE
n/r gđa. Aleksandra Marin Diklić, pomoćnica Ombudsmena
ul. Jovana Surutke 13
78000 Banja Luka

PREDMET: Informacija, dostavlja se

U vezi Vašeg akta broj: Ž-BL-01-222/22 od 13.04.2022. godine, sa aspekta nadležnosti ovog ministarstva dostavljamo informaciju kako slijedi:

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je prilikom razmatranja odgovarajućih inicijativa upućenih u parlamentarnu proceduru prepoznala potrebu da se usvojiteljima omogući da se tokom obaveznog „adaptacionog perioda“, koji je propisan Porodičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/05, 41/05 i 31/14), u potpunosti posvete maloljetnom djetetu koje usvajaju, ostvare s njim kvalitetnu emotivnu vezu i na taj način zadovolje potrebe i interese maloljetnog djeteta, te mu olakšaju privikavanje na novu porodicu. Shodno navedenom, izražena je spremnost da se riješi pomenuto pitanje, te u navedenom smislu iniciraju izmjene i dopune relevantnih propisa i iste upute u parlamentarnu proceduru.

Međutim, prilikom razmatranja načina realizacije pomenutog pitanja, ustanovljeno je da je u konkretnom slučaju potrebno napraviti odgovarajuće analize i dodatne procjene uticaja propisa, s obzirom da se radi o sistemskom pitanju u nadležnosti više institucija koje se ne može riješiti kroz izmjenu ili dopunu jednog propisa. Naime, ukoliko bi se kroz radno zakonodavstvo i utvrdilo pravo na plaćeno odsustvo usvojiteljima za vrijeme cjelokupnog ili dijela „adaptacionog perioda“ i dalje bi ostalo otvoreno pitanje načina finansiranja ovog prava, odnosno moralo bi se utvrditi na čiji teret bi se isplaćivala naknada plaće za vrijeme korištenja istog. U smislu navedenog, utvrđeno je da se radi o pravu za koje se ne bi nužno moglo smatrati da proizlazi iz stanja socijalne potrebe, zbog čega je upitno da li bi isto moglo biti obuhvaćeno propisima iz oblasti socijalne zaštite, nego bi njegovo finansiranje eventualno moglo biti vezano za one izvore u koje usvojioci, odnosno budući usvojioci redovno uplaćuju pripadajuće poreze i doprinose. Ukoliko bi se pravo usvojitelja na plaćeno odsustvo i ugradilo u propise iz oblasti socijalne zaštite, imajući u vidu da je istim regulisano i

pravo na naknadu za vrijeme porođajnog odsustva, to isto ne bi bilo moguće bez konsultacija sa kantonima, a u skladu sa ustavnom podjelom nadležnosti u ovoj oblasti.

Shodno navedenom, uvažavajući potrebu rješavanja ovog pitanja, ali i moguće teškoće u realizaciji istog, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike smatra najsvrsihodnijim da se ovo pitanje rješava kroz naredne izmjene i dopune relevantnih propisa, kojom prilikom bi se razmotrilo i pitanje uvođenja prava usvojitelja na plaćeno odsustvo tokom "adaptacionog perioda".

Iako je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, u međuvremenu od razmatranja odgovarajućih inicijativa koje su se odnosile na navedeno pitanje, na svojoj 222. sjednici održanoj 14. maja 2020. godine, utvrdila Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu i isti uputila u parlamentarnu proceduru, napominjemo da navedenim izmjenama i dopunama Zakona o radu nisu mogla biti obuhvaćena druga pitanja, s obzirom da je postojala neodložna potreba za uređivanjem samo određenih instituta u vezi sa organizacijom rada kod poslodavca usljed stanja nesreće uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID-19). S tim u vezi, pitanje uvođenja prava usvojitelja na plaćeno odsustvo tokom "adaptacionog perioda" bi se trebalo razmatrati kroz naredne izmjene i dopune relevantnih propisa.

S poštovanjem,

MINISTAR

Vesko Brlijača

